

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ในการวิจัยและพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง เสนอการสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. สรุปการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ซึ่งแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการวิจัย ที่เน้นผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา ร่วมกันเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนา แสวงหาแนวทาง กำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ยง สรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมในประเด็นความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรม ทั้ง 3 ด้าน สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบัน

1.1.1 ด้านการคิดดี (อโลกะ ไม่โลภมาก) ด้านความรู้เกี่ยวกับการคิดดี อยู่เกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ โลภมากอยากได้ของคนอื่นมาครอบครองเป็นของตนเอง การแสวงหาสิ่งทั้งหลายมาครอบครองเป็นของตนเอง และความตระหนี่ถี่เหนียว

1.1.2 ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล (อโทสะ ไม่โกรธ) ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล อยู่เกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ ความสำคัญผิดคิดว่าการมีโทสะทำให้เร้นดี นักเรียนไม่รู้เท่าทันอาการที่แสดงออกมาทางอารมณ์โกรธที่มักต่อต้านสิ่งที่ตนไม่ชอบใจเสมอ

1.1.3 ด้านการคิดถูกทาง (อโมหะ ไม่หลง) นักเรียนมีความคิดถูกทางอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ นักเรียนไม่รู้ว่โมหะคือความหลงผิดคิดชั่วไม่เข้าใจว่าอาการของคนที่ถูกโมหะครอบงำเอาแล้วมักไม่สมประกอบ และไม่รู้เลยว่าคนที่ฆ่าตัวตายเพราะถูกโมหะคือความไม่รู้เท่าทันครอบงำเมื่อตนผิดหวังในสิ่งที่ตนปรารถนานั้น

ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย

1. ด้านการคิดดี (อโลภะ ไม่โลภมาก)

1.1 ปัญหา

ในประเด็นความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการคิดดี พบว่า นักเรียนส่วนมาก
มีความรู้เป็นอย่างดี มี 2 ประเด็น พบว่า ที่มีความรู้ในระดับน้อย

1.2 ความต้องการ

ให้มีโครงการอบรมคุณธรรมและให้ความรู้เพิ่มเติมก่อนเข้าเรียนในลักษณะ
การจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมการสอนเสริมนำเสนอมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์

2. ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล (อโทสะ ไม่โกรธ)

2.1 ปัญหา

นักเรียนบางส่วนยังไม่เข้าใจความหมายของคำว่าโทสะและมีความเข้าใจผิด
ว่าการมีโทสะมากทำให้การเรียนหนังสือดีขึ้น

2.2 ความต้องการ

ให้มีการอบรมบ่มนิสัยเป็นรายบุคคล ให้ครูประจำชั้นเข้มงวดเฝ้าระวังเฝ้าจับ
กับความประพฤติของนักเรียนบางคน นำทำวัตรสวดมนต์นั่งสมาธิประจำทุกวันศุกร์

3. ด้านการคิดถูกทาง (อโมหะ ไม่หลง)

3.1 ปัญหา

การคิดของนักเรียนไม่คำนึงถึงสิ่งที่มีสาระหรือประโยชน์มักสำคัญผิดโดย
ขาดปัญญาพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุด้วยผลก่อนการตัดสินใจกระทำการต่างๆ

3.2 ความต้องการ

ต้องการให้มีการนิมนต์พระวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติม ให้เด็กนักเรียน
ลงมือฝึกปฏิบัติจริงตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนา และให้มีการอบรมธรรมเป็นประจำทุกวัน
ก่อนเข้าเรียน

2. การวิจัยระยะที่ 2 การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนากำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ
ในการพัฒนา ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมโดยจัดโครงการอบรม
ค่ายพุทธบุตร คู้ศีลธรรม นำปัญญา หลักสูตร 2 วัน 1 คืน ดังนี้

2.1.1 แนวทางหรือวิธีการพัฒนาโดยจัดอบรมการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการ
การคิดดี การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดถูกทาง และจัดทำแผนการโครงการในสาระสำคัญ
เกี่ยวกับการคิดเร้าคุณธรรม ได้แก่ เนื้อหากิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร เรียนรู้จากศีลธรรม และ
แหล่งเรียนรู้

2.1.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวนมากกว่าร้อยละ 80 สามารถตอบแบบทดสอบวัดความรู้ได้ถูกทุกข้อ มีพฤติกรรมการคิด ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก

3. การวิจัยระยะที่ 3 ผลการพัฒนาคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย

การพัฒนาคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย โดยจัดโครงการอบรมค่ายพุทธบุตร คู่ศีลธรรม นำปัญญา ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามฐาน จำนวน 4 ฐาน เป็นเวลา 2 วัน 1 คืน ผลการพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 พบว่านักเรียนจำนวนมากกว่า ร้อยละ 80 ตอบแบบทดสอบวัดความรู้ได้ถูกต้องทุกข้อ และมีพฤติกรรมการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรม อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยและพัฒนาพัฒนาคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย สามารถนำมาเป็นข้ออภิปรายที่มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันมีบางประเด็นที่นักเรียนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในความหมาย นักเรียนไม่รู้วามโหะคือความหลงผิดคิดชั่ว ไม่เข้าใจว่าอาการของคนที่ถูกโหมะครอบงำเอาแล้วมักไม่สมประกอบ และนักเรียนบางคนมีเจตคติในทางลบมีความประพฤติดีที่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้แต่ฝ่ายเดียว การแสวงหาสิ่งทั้งหลายมาครอบครองเป็นของตนเองโดยมิชอบ มีความตระหนี่ถี่เหนียว ชอบเอาวัดเอาเปรียบ ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยชอบลักขโมยมีนิสัยเกเรก้าวร้าวไม่รู้เท่าทันอาการที่แสดงออกมาทางอารมณ์โกรธ ชอบแก่งแย่งชิงผลของการศึกษาสภาพปัจจุบันนี้ ก็สอดคล้องกับข้อค้นพบว่า สภาพพื้นฐานทางครอบครัวส่วนใหญ่จะมีปัญหาทางด้านการแตกแยก หย่าร้าง ฐานะยากจน บางครอบครัวติดสุราสิ่งเสพติด สภาพสังคมสิ่งแวดล้อมเป็นสังคมค่อนข้างจะแออัด เพราะอยู่ในเขตอุตสาหกรรมอาชีพของผู้ปกครองส่วนมากรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมใกล้บ้าน ค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรจนทำให้มีเวลาไม่เพียงพอต่อการเอาใจใส่บุตรของตนเอง เพราะห่วงกับการทำมาหากิน คนที่เข้ามาอาศัยอยู่ภายในชุมชนเป็นคนนอกพื้นที่ซึ่งย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่น และจริยธรรมนั้นจะขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางครอบครัวอาทิการทำมาหาเลี้ยงชีพติดขัดจึงแสวงหาทรัพย์ในทางที่มีชอบซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีในเรื่องของการศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวควรใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจะได้ข้อมูลและรายละเอียดมากกว่าการใช้แบบสัมภาษณ์

2. ปัญหาและความต้องการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตียง ประเด็นที่เป็นปัญหา คือ ด้านการคิดดี (อโลกะ ไม่โลภมาก) พบว่านักเรียนขาดจิตสำนึกที่ดีและค่อนข้างจะเห็นแก่ตัวคิดเอาแต่จะได้ฝ่ายเดียวและการปลูกฝังอบรมเลี้ยงดูที่ตามใจตั้งแต่เด็ก เมื่ออยู่กับผู้ปกครองมีพฤติกรรมอย่างหนึ่งแต่เมื่ออยู่ต่อหน้าครู นักเรียนจะเชื่อฟัง และมีพฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งพออยู่ในกลุ่มเพื่อนมักก่อเหตุวุ่นวายเป็นประจำโดยเฉพาะเรื่องการลักขโมยสิ่งของ ฯลฯ ของเพื่อนด้วยกันเอง ด้านการคิดอย่างมีเหตุผล (อโหสะ ไม่โกรธ) พบว่า เวลานักเรียนมีอารมณ์โกรธไม่สามารถควบคุมตนเองเพราะขาดสติไม่รู้วิธีระงับอารมณ์โกรธได้ สาเหตุที่โกรธมักเกิดจากเพื่อนแกล้งหยอกล้อกันใช้วาจาไปในทางที่ไม่ถูกคือด่าพ้อล้อแกล้งกัน นักเรียนมีนิสัยเกร็งแกล้งกันเองทำให้ทะเลาะวิวาทกันเกิดขึ้นถึงขั้นรุนแรง ด้านการคิดถูกต้องทาง (อโมหะ ไม่หลงผิด) พบว่า นักเรียนคิดจะทำร้ายตนเองเพื่อทำประชดผู้ปกครองเพราะไม่ได้ในสิ่งของที่ตนต้องการ บางทีก็น้อยใจผู้ปกครองคิดว่าพ่อแม่ไม่รักบ้าง บางครั้งก็หลงลืมสติโดยทำอะไรอย่างไม่รู้สึกรู้หา เวลาที่จะเลือกซื้ออาหารก็ไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์หรือสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และยังมีความคิดว่าการดื่มน้ำอัดลมแล้วทำให้เท่ ดูดีมีฐานะเป็นที่นิยมของวัยรุ่น แต่ไม่คำนึงถึงโทษอันตรายต่อร่างกาย นักเรียนส่วนมากจะถูกอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีเอาใจ ตามใจทุกอย่างเพียงแต่ลูกอยากได้ก็ซื้อให้ทุกอย่าง

3. แนวทางการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตียง แนวทางที่ 1 โดยการจัดโครงการอบรมค่ายพุทธบุตรคู่ศีลธรรม นำปัญหาหลักสูตร 2 วัน 1 คืน ด้วยวัดความสำเร็จในการพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทุกคนเข้าร่วมอบรมในโครงการนักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรม นักเรียนจำนวนมากกว่าร้อยละ 80 สามารถตอบแบบทดสอบวัดความรู้ได้ถูกทุกข้อ มีพฤติกรรมการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากการได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนา และดัชนีวัดความสำเร็จ ในการพัฒนานั้นผ่านกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) คือ กระบวนการที่ผู้คนจำนวนหนึ่งในองค์กรหรือชุมชนเข้ามาร่วมศึกษาปัญหา โดยกระทำร่วมกับนักวิจัยผ่านกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นการเสนอผลและการอภิปรายผลการวิจัย เป็นการเริ่มต้นของคนที่อยู่กับปัญหา (problems people) ค้นหาปัญหาที่ตนเองมีอยู่กับนักวิชาการ จึงเป็นกระบวนการที่คนในองค์กรหรือชุมชนมีผู้ถูกกระทำแต่เป็นผู้กระทำที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีอำนาจร่วมกันในการวิจัยในขั้นตอนนี้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมมากที่สุด (สิทธิณัฐ ประพุทธนิตสาร, 2545, หน้า 20)

4. ผลการพัฒนาผลการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย ผลประเมินด้านความรู้พบว่า จำนวนนักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ตอบแบบทดสอบวัดความรู้ถูกทุกข้อ แสดงว่านักเรียนเกิดการพัฒนาความรู้จากการจัดการเรียนรู้ ตามฐานเป็นไปตามดัชนีชี้วัดความสำเร็จผลการประเมินพฤติกรรมการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรม พบว่า จำนวนนักเรียนมากกว่า ร้อยละ 80 มีพฤติกรรมการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรม อยู่ในระดับมาก แสดงว่าการจัดโครงการอบรมค่ายพุทธบุตรคู่ศีลธรรม นำปัญญา เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนมีความรู้ และมีพฤติกรรมที่ดีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามฐาน จำนวน 4ฐาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรมส่งเสริมการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าการดำเนินกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ผลการพัฒนาจึงเป็นไปตามตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ลักษณะ คือ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยและพัฒนาครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยและพัฒนาพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างในการพัฒนาในกลุ่มประชากรที่มีบริบทคล้ายคลึงกันปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม เช่น การจัดทำหลักสูตรในการอบรมค่ายต่างๆ การให้ความรู้ในหัวข้อธรรมโดยสอดแทรกข้อคิดคติธรรมสำหรับเตือนสติ และควรมีการประเมินพฤติกรรมเป็นรายบุคคลเพื่อบันทึกเป็นประวัติของนักเรียนควบคู่กับการนำเอาระบบช่วยเหลือนักเรียน มาใช้ร่วมกับการแก้ไขปัญหาก็ได้ด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยและพัฒนาครั้งต่อไป

การวิจัยและพัฒนาการคิดแบบใช้คำถามเร้าคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนวัดหนองตาเตี้ย ครั้งนี้กลุ่มประชากรมีจำนวนไม่มาก ใช้ระยะเวลาในการพัฒนานักไม่มาก การวิจัยพัฒนาในครั้งต่อไปประชากรที่จะศึกษาและพัฒนาควรจะอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่อาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดีเพราะอาจเกิดจากการขาดปัญหาพิจารณาใคร่ครวญอย่างรอบคอบ และอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและพฤติกรรม โดยเฉพาะการศึกษาในประเด็นการคบเพื่อน และการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์การพัฒนาทุกครั้ง ผู้ปกครองนักเรียนและครูประจำชั้นควรมีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาด้วยเพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดมีอิทธิพลต่อนักเรียนมากที่สุด